

Závěrečný projekt (SP4MP_MTO2)

1)

Téma: Logopedická prevence u dětí

Problém: Logopedická prevence u dětí v mateřských školách v malých a velkých městech

Otázka: Jaký vliv má velikost města na zajišťování logopedické prevence dětem navštěvujícím mateřské školy běžného typu?

Vývoj řeči je ovlivněn mnoha faktory a probíhá u každého dítěte individuálně. Ne výjimečně se stává, že se odchýlí od normy a dochází tak k narušení komunikační schopnosti. Předcházení poruchám ve vývoji řeči je předmětem logopedické prevence, která by měla být poskytována všem dětem v předškolním období s cílem rozvíjet jejich řečové dovednosti před nástupem do povinné školní docházky a připravit jim tak předpoklady dalšího normálního vývoje. Logopedická prevence by tedy měla být součástí programu všech mateřských škol.

Cílem výzkumu je zjistit, jak se liší četnost a úroveň poskytování logopedické prevence u dětí navštěvujících mateřské školy běžného typu ve velkých a malých městech. Logopedickou prevencí přitom není míněna pouze individuální logopedická práce s dětmi, ale i rozvíjení jazykových a komunikačních dovedností dětí ve formě různých kroužků, kolektivní práce ve školce apod.

2)

Hlavní výzkumná otázka: Jaký vliv má velikost města na zajišťování logopedické prevence u dětí navštěvujících mateřské školy běžného typu?

Vedlejší výzkumné otázky:

- Zařazují pedagogové aktivity zaměřené na logopedickou prevenci do běžného harmonogramu MŠ častěji v případě malých nebo velkých měst?
- Jaké formy práce v rámci logopedické prevence převládají v běžných MŠ v malých a velkých městech?
- Vznikají kroužky zaměřené na logopedickou prevenci častěji při běžných MŠ v malých nebo velkých městech?

3)

V mateřských školách v malých městech bývá méně dětí a v důsledku toho snad i více prostoru pro rozvojové aktivity v oblasti komunikačních dovedností. Nicméně na základě několika vlastních zkušeností, kdy jsem zjistila, že v MŠ v malých městech bývá kladen menší důraz na oblast logopedické prevence než ve velkých městech, jsem se rozhodla provést vlastní výzkum a ověřit si tak situaci prostřednictvím většího vzorku. Jelikož se jedná

o fenomén, o kterém již mám nějaké informace, mohla jsem si na tomto základě stanovit hypotézy. Zvolila jsem si tedy pro výzkum kvantitativní přístup a nyní bude mým cílem prostřednictvím této strategie hypotézy buďto verifikovat nebo falzifikovat.

4)

Teoretická hypotéza: Velikost města má vliv na zajišťování logopedické prevence u dětí navštěvujících mateřské školy běžného typu.

Pracovní hypotézy:

- Pedagogové MŠ ve velkých městech zahrnují aktivity zaměřené na logopedickou prevenci do běžného harmonogramu častěji než je tomu v malých městech.
- V běžných mateřských školách v malých městech převládá skupinová forma logopedické péče nad individuální, zatímco v běžných MŠ ve velkém městě je častěji zařazována individuální forma logopedické péče.
- Při mateřských školách běžného typu ve velkém městě vznikají více kroužky orientované na logopedickou prevenci než při MŠ běžného typu v malých městech.

5)

Koncept: Velikost města

Konceptualizace: Velikost města je znak daný počtem obyvatel žijících v určitém geograficky vymezeném území.

Operacionalizace:

- Mateřské školy ve velkém městě - ve městě s počtem obyvatel více než 100 000.
- Mateřské školy v malém městě - ve městě s počtem obyvatel méně než 10 000.

Koncept: Mateřská škola běžného typu

Konceptualizace: Mateřská škola běžného typu je předškolní zařízení, které není zaměřeno na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Operacionalizace:

- Prohlášení, že profilace mateřské školy není zaměřena na logopedickou péči.
- Prohlášení, že mateřská škola má maximálně jednu třídu pro děti s vadami řeči.

Koncept: Aktivity zaměřené na logopedickou prevenci (zařazené v běžném harmonogramu)

Konceptualizace: Aktivity zaměřené na logopedickou prevenci jsou veškeré aktivity související s rozvojem řeči, jazykových a komunikačních kompetencí - tedy i nacvičování rytmu, rozvoj motoriky, paměti, sluchového a zrakového vnímání, atd.

Operacionalizace:

- Aktivita zaměřená na logopedickou prevenci jsou cíleně zařazovány do programu MŠ.
- Tyto aktivity se v běžném harmonogramu MŠ opakují minimálně 2x týdně.

Koncept: Forma práce v rámci logopedické prevence

Konceptualizace: Forma práce v rámci logopedické prevence je způsob, jakým může logopedické působení probíhat – individuálně nebo skupinově.

Operacionalizace:

- Individuální forma – v MŠ probíhají logopedická sezení s jednotlivci, přičemž pozornost logopedického působení je při těchto sezeních věnována konkrétním potřebám každého dítěte
- Skupinová forma – u dětí jsou rozvíjeny řečové a komunikační dovednosti formou práce v kolektivu (dechová, hlasová a artikulační cvičení, říkanky, stimulační hry,..)

Koncept: Kroužky orientované na logopedickou prevenci

Konceptualizace: Kroužky orientované na logopedickou prevenci jsou všechny takové kroužky, v nichž probíhá cílený rozvoj jazykových a komunikačních kompetencí u dětí.

Operacionalizace:

- V MŠ je otevřen logopedický kroužek
- V MŠ je otevřen jiný kroužek související s rozvojem řeči a komunikačních dovedností (zaměřený na rozvoj motoriky, paměti, rozumových schopností,..)

6)

Metoda sběru dat: dotazníkové šetření

Výzkumná populace: učitelé v MŠ běžného typu ve velkých a malých městech

Výzkumný vzorek - 2 soubory:

- učitelé 15 běžných MŠ ležících ve městech s počtem obyvatel více než 100 000
- učitelé 15 běžných MŠ ležících ve městech s počtem obyvatel méně než 10 000

7)

Úryvek z dotazníku:

1. Jaká je profilace Vaší mateřské školy?

- a) ekologická výchova
- b) logopedická péče
- c) integrace zdravotně postižených dětí
- d) škola podporující zdraví

- e) jazyková výchova
- f) jiná – jaká?.....

2. Je ve Vaší MŠ zřízena třída pro děti s vadami řeči, popř. kolik?

- a) není
- b) ano, 1 třída
- c) ano, více než 1 třída

3. Je ve Vaší MŠ otevřen nějaký kroužek? (pokud neodpovíte ano, přejděte prosím k otázce č. 5)

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

4. Na jakou oblast je kroužek zaměřen? (pokud je při Vaší MŠ otevřeno více kroužků, můžete zatrhnout více odpovědí)

- a) výtvarný kroužek
- b) keramický kroužek
- c) kroužek hry na zobcovou flétnu
- d) logopedický kroužek
- e) kroužek zaměřený na rozvoj komunikačních dovedností
- f) kroužek zaměřený na rozvoj pohybových dovedností
- g) kroužek zaměřený na rozvoj rozumových schopností
- h) jiný – jaký?.....

5. Probíhá ve Vaší MŠ logopedická prevence? (pokud neodpovíte ano, přejděte prosím k otázce č. 9)

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

6. Kdo se na ni nejčastěji podílí?

- a) učitel
- b) absolvent logopedického kurzu, doplňujících forem logopedického vzdělání
- c) logopedický asistent s vysokoškolským bakalářským vzděláním
- d) logoped s vysokoškolským magisterským vzděláním
- e) jinak vzdělaná osoba – kdo?.....

7. Je logopedická péče ve Vaší MŠ poskytována individuální formou, tj. samostatná sezení s jednotlivci? (pokud neodpovíte ano, přejděte prosím k otázce číslo 9)

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

8. Jak často probíhá individuální logopedická prevence u dětí ve Vaší MŠ?

- a) více než 3x týdně
- b) 2x – 3x týdně
- c) 1x týdně

- d) 1x – 2x měsíčně
- e) méně než 1x měsíčně
- f) jiná odpověď – jaká?.....

9. Probíhá ve Vaší MŠ rozvoj jazykových a komunikačních dovedností ve formě skupinové práce?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

10. Jak nejčastěji probíhá kolektivní práce zaměřená na rozvoj komunikačních dovedností? (U této otázky je možné zatrhnout více variant odpovědí)

- a) provádění dechových, hlasových a artikulačních cvičení
- b) reprodukce slov, vět
- c) básničky, říkanky, písničky
- d) rozvoj samostatného vyjadřování (vyprávění příběhu, popis děje na obrázcích apod.)
- e) hry zaměřené na rozvoj slovní zásoby
- f) hry zaměřené na rozvoj smyslového vnímání a paměti
- g) hry zaměřené na rozvoj porozumění řeči (zadávání instrukcí, manipulace s předměty)
- h) jiné činnosti – jaké?.....

8)

Při sběru dat prostřednictvím dotazníků se mohou vyskytnout určité etické či praktické problémy. V první řadě nemusí být vždy jednoduché získat respondenty pro dotazníkové šetření, popř. motivovat je tak, aby řádně vyplněné dotazníky navrátili. Další nevýhodou užití této metody výzkumu může být subjektivita odpovědi respondenta a fakt, že do dotazníku je snadnější vyplnit nepravdivou informaci. V případě, že je dotazník vyplňován bez přítomnosti tazatele, nemůžeme si být stoprocentně jisti, že ho skutečně vyplnil vybraný respondent, což může určitým způsobem narušit přesnost výsledků a reprezentativnosti výzkumu.

9)

Seznam literatury:

ALLEN, K.E., MAROTZ, L.R. *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. 2 vyd. Praha: Portál, 2005. 187s. ISBN 80-7367-055-0.

BEDNÁŘOVÁ, J. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 212s. ISBN 978-80-251-1829-0.

BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Rozvoj komunikačních kompetencí u dětí předškolního věku*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 200s. ISBN 978-80-210-4454-8.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207s. ISBN 80-85931-79-6.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 265s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KUTÁLKOVÁ, D. *Logopedická prevence: průvodce vývojem dětské řeči*. 4. vyd. Praha: Portál, 2005. 213s. ISBN 80-7367-056-9.

KUTÁLKOVÁ, D. *Vývoj dětské řeči krok za krokem*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. 100s. ISBN 80-247-1026-9.

LYNCH, CH. *Cvičení pro rozvoj řeči: prevence a náprava poruch komunikace u mladších dětí*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 133s. ISBN 80-7178-571-7.

NOVÁK, A. *Vývoj dětské řeči: fyziologie, jeho poruchy, diagnostika a léčba*. Praha: vydáno vlastním nákladem, 1999. 178s.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 467s. ISBN 80-246-0956-8.

I přes jednoduchost vaší otázky se jedná o velice zdařilý projekt, je zřejmé, že jste jasně pochopila, oč v něm má jít ☺ Dávám s radostí plný počet bodů.

Pozn.: Omlouvám se za překročení délky, ale při splnění všech úkolů, které jste zadala pro kvantitativní výzkum (včetně rozboru všech konceptů, dotazníků s variantami odpovědí apod.) opravdu nebylo možné vytvořit projekt o maximální délce 5 normostran.